

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1933 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande ävensom i ämnet väckta motioner.

Genom en den 27 januari 1933 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 75, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1933 till och med den 28 februari 1934 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna de såsom bilagor A och B till nämnda protokoll fogade förslagen till kontrakt mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget samt mellan svenska staten och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

Omförmälda förslag till kontrakt fogas såsom bilagor A och B till detta betänkande.

Till utskottet hava jämväl hänvisats fyra motioner i sockerfrågan, av vilka de nedan under 1) och 2) upptagna väckts under motionstiden vid riksdagens början och den under 3) angivna i anledning av Kungl. Maj:ts proposition i ämnet. De sålunda föreliggande motionerna äro följande, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 110 i första kammaren av herr *Trygger* m. fl. och nr 214 i andra kammaren av herr *Lindman* m. fl., i vilka hemställts, »att riksdagen ville besluta

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t efter överenskommelse mellan parterna ville framlägga förslag om förlängning under ytterligare ett år av de i fjol ingångna kontrakten mellan svenska staten och sockerbolagen, under iakttagande utav, att det betpris, som i fjol tillförsäkrades betodlarna, icke sänkes;

dels att för tiden från och med 1 mars 1933 till och med den 28 februari 1934 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 199 och 120) med av

Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den eller dem, åt vilken eller vilka Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt; dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av ovan angivna ensamrätt»;

2) motionen nr 111 i första kammaren av herr *Löfvander*, däri hemställdt, »att riksdagen måtte besluta om stöd åt innevarande års sockerbetsodling efter samma grunder som senaste riksdag beslutade beträffande 1932 års odling»; samt

3) motionen nr 413 i andra kammaren av herr *Herou* m. fl., i vilken hemställdt, »att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 75».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för Kungl. Maj:ts förslag och de av motionärerna framställda yrkandena, får utskottet hänvisa till omförmälda statsrådsprotokoll samt de särskilda motionerna.

På sätt departementschefen i sitt anförande till statsrådsprotokollet i ärendet erinrat, har staten under de tre senaste åren vidtagit extra ordinarie åtgärder, utöver gällande tullskydd, till sockerbetsodlingens stödjande. Beträffande 1930 och 1931 års betodling gavs stödet i form av direkt subvention på så sätt, att ur för ändamålet å riksstaten uppförda extra förslagsanslag under vissa villkor och genom sockerfabriksaktiebolagens förmedling utbetalades tillägg till det betpris, som utgick enligt ett mellan bolagen och betodlarna för femårsperioden 1927—1931 ingånget betodlingskontrakt. För 1932 års odling har i enlighet med beslut av 1932 års riksdag (prop. nr 76; bevilln.-utsk. betänkande nr 10; R. skr. nr 46) en annan ordning tillämpats, innebärande i huvudsak, att de båda sockerfabriksaktiebolagen för tiden 23 februari 1932—28 februari 1933 tillförsäkrats ensamrätt till införsel av socker, mot det att de enligt närmare bestämmelser i kontraktet den 22 februari 1932 med staten förbundit sig att vid inköp av betor och försäljning av socker tillämpa vissa närmare angivna pris och bestämmelser. Rörande den närmare innebörden av 1932 års sockerreglering må hänvisas till omförmälda statsrådsprotokoll.

Genom förevarande proposition har framlagts förslag om fortsatt giltighet av 1932 års sockerreglering under ytterligare ett år, dock med följande ändringar. Det nu garanterade minimipriset å socker (krossmelis) föreslås sänkt med 1 öre till 30 öre för kilogram, vilken sänkning emellertid ej skulle behöva tillämpas förrän från och med den 1 juni 1933. Det betodlarna garanterade minimipriset per 100 kilogram sextonprocentiga betor föreslås sänkt från 2 kronor 30 öre till 2 kronor 25 öre. Svenska sockerfabriksaktiebolaget skulle icke äga skyldighet mottaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 38,000 hektar, vilken bestämmelse är en nyhet.

Under hänvisning till vad departementschefen anfört till stöd för Kungl. Maj:ts förslag får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot samma förslag, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen måtte,

med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 75 samt i anledning av dels de likalydande motionerna I:110 av herr Trygger m. fl. och II:214 av herr Lindman m. fl. dels ock motionen I:111 av herr Löfvander ävensom med avslag å motionen II:413 av herr Herou m. fl.,

1) besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1933 till och med den 28 februari 1934 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt; samt

3) godkänna de såsom bilagor A och B till statsrådsprotokollet i ärendet fogade förslagen till kontrakt mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget samt mellan svenska staten och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

Stockholm den 14 februari 1933.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bärge, Bergman, Björnsson, Ericson i Obergå, Wohlin, Jönsson i Slätåker, Jönsson i Boa, Olsson i Golvvasta, Björklund, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Ericson i Boxholm, Östergren, Wijkström, Sjödahl, Werner i Hultsfred, Eklund och Johansson i Krogstorp.

Bilaga A.**Förslag till****K o n t r a k t****mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.**

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 7 § omförmälda tid, att annan än bolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmälda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1933 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må understiga 2 kronor 25 öre. Denna bolagets förbindelse medför icke förpliktelse för bolaget att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 38,000 hektar.

3 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

4 §.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget salu-

förda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas med rätt likväl för bolaget att under tiden 1 mars—31 maj 1933 tillämpa ett lägsta pris av 31 öre per kilogram krossmelis.

5 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 4 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

6 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatsar å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass, samt att sådana åtgärder under nämnda tid icke vidtagas beträffande användning av melass vid tillverkning av brännvin, varigenom bolagets möjligheter att vinna avsättning för melass väsentligen inskränkas.

7 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1933 till och med den 28 februari 1934.

Bilaga B.

Förslag till
K o n t r a k t
mellan svenska staten och mellersta Sveriges sockerfabriks-
aktiebolag.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 7 § omförmälda tid, att annan än bolaget och svenska sockerfabriksaktiebolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tulllager eller provianteringsfrilager av nyss omförmäld vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att i kontrakt angående sockerbetsodling under år 1933 i avseende å beräkningen av betpriset intaga bland annat följande bestämmelser.

Till grund för beräkningen av betpriset lägges medelpriset å 1 kilogram krossmelis (K 5) enligt svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurant vid försäljning till engrossister under tiden från och med den 1 mars 1933 till och med den 28 februari 1934, sedan därifrån dragits den i noteringen ingående grossistrabatten 4 procent. Det sålunda framräknade effektiva krossmelispriset utgör grundtalet för betprisberäkningen. För 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt utgör priset 7 gånger ovan nämnda grundtal (= grundpriset); dock att sagda grundpris icke må understiga 2 kronor 25 öre.

För varje $\frac{1}{10}$ procent ökning eller minskning i medelsockerhalten röner betpriset ett tillägg eller avdrag av $\frac{1}{100}$ av grundpriset.

Dessutom åtager sig bolaget även beträffande 1933 års sockerbetsodling att lämna särskilt fraktbidrag till betodlarna enligt samma grunder som för 1931.

3 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

4 §.

Mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags priskurantpris å krossmelis (KM) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å KM åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å KM bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas med rätt likväl för bolaget att under tiden 1 mars—31 maj 1933 tillämpa ett lägsta pris av 31 öre per kilogram krossmelis.

5 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 4 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dyligt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

6 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatter å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass, samt att sådana åtgärder under nämnda tid icke vidtagas beträffande användning av melass vid tillverkning av brännvin, varigenom bolagets möjligheter att vinna avsättning för melass väsentligen inskränkas.

7 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1933 till och med den 28 februari 1934.